

Μπάσκιοϊ

Summary :

Χωριό στην κοιλάδα του Καρασού που απείχε μόλις ένα χιλιόμετρο από τα Κιουπλιά και στην πραγματικότητα θεωρούνταν προέκτασή τους. Ήταν μεικτό χωριό με τουρκόφωνους ελληνορθόδοξους και μουσουλμάνους. Η κύρια παραγωγική δραστηριότητα των κατοίκων ήταν η σηροτροφία, η παραγωγή καπνού και οπωροκηπευτικών και η αμπελουργία.

Other Names

Μπασμαχαλάς, σιμ. Βαšköy

Geographical Location

ΒΔ Μικρά Ασία

Historical Region

Βιθυνία

Administrative Dependence

μουδουρλίκι Κιουπλιών, καϊμακαμλίκι Σογιούτ, μουτσαριφλίκι Μπιλετζίκ, βιλαέτι Προύσας

1. Ανθρωπογεωγραφία

Χωριό στην κοιλάδα του Καρασού (Γάλλος), αριστερού παραποτάμου του Σαγγάριου. Απείχε μόλις ένα χιλιόμετρο από τα [Κιουπλιά](#) στην πραγματικότητα, θεωρούνταν προέκτασή τους. Το γεγονός αυτό εξηγεί και την ετυμολογία της ονομασίας: Μπάσκιοϊ (bas = κεφάλι, κορυφή, köy = χωριό) ή Μπασμαχαλάς, δηλαδή το πρώτο χωριό ή η πρώτη συνοικία. Η ονομασία του οικισμού ήταν κοινή τόσο για το μουσουλμανικό όσο και για το ελληνικό-χριστιανικό στοιχείο. Πριν από τη Μικρασιατική Καταστροφή, το χωριό φαίνεται πως αριθμούσε περίπου 600 οικογένειες, από τις οποίες τουλάχιστον οι μισές ήταν ελληνορθόδοξες.¹

Οι μουσουλμάνοι κάτοικοι εγκαταστάθηκαν αργότερα στο χωριό· ο σημαντικότερος λόγος που προσέλκυσε αρκετούς από αυτούς εκεί ήταν το λαθρεμπόριο καπνού που διεξαγόταν στην περιοχή. Οι ελληνορθόδοξοι του οικισμού ήταν τουρκόφωνοι. Λίγοι ήταν οι μορφωμένοι που γνώριζαν την ελληνική γλώσσα. Η Θεία Λειτουργία γινόταν στην ελληνική, αλλά μία φορά το μήνα, όπως και στις μεγάλες γιορτές, η εξήγηση του Ευαγγελίου γινόταν στα τουρκικά. Τα τραγούδια των κατοίκων ήταν ως επί το πλείστον τουρκικά, αλλά καμιά φορά τραγουδούσαν και ελληνικά με θρακιώτικους ρυθμούς (ίσως ενδεικτικό της καταγωγής μέρους των ελληνορθόδοξων).

2. Διοικητική εξάρτηση - Θρησκεία - Εκπαίδευση

Σύμφωνα με τα στοιχεία που διαθέτουμε για τις αρχές του 20ού αιώνα, το Μπάσκιοϊ ανήκε στο [μουδουρλίκι](#) των Κιουπλιών, του [καϊμακαμλικιού](#) του Σογιούτ, που με τη σειρά του ανήκε στο [μουτσαριφλίκι](#) του Μπιλετζίκ και στο [βιλαέτι](#) της [Προύσας](#). Στο μουδουρλίκι των Κιουπλιών υπάγονταν και τα χωριά [Άκσεχιω](#), [Ασαάκιοϊ](#), [Πάλτους](#) και Κιζίλ Καγιά. Το χωριό ανήκε εκκλησιαστικά στη [μητρόπολη Νικαίας](#).

Η μοναδική εκκλησία του οικισμού ήταν αφιερωμένη στον Άγιο Νικόλαο. Ήταν πέτρινη με χωρητικότητα περίπου 400-500 ατόμων. Μάλλον χτίστηκε στις αρχές του 19ου αιώνα. Το χωριό διέθετε επίσης αρρεναγωγείο

Μπάσκιοϊ

και παρθεναγωγείο, τα οποία στεγάζονταν σε χωριστά κτήρια (τριώροφο το πρώτο, διώροφο το δεύτερο) και βρίσκονταν δεξιά και αριστερά μέσα στον περίβολο της εκκλησίας. Οι μουσουλμάνοι του οικισμού είχαν δύο τζαμιά με μεγάλους μιναρέδες, όπως και ένα σχολείο και ένα **ιεροδιδασκαλείο (medrese)**.

3. Στοιχεία Οικονομίας

Η κύρια παραγωγική δραστηριότητα των κατοίκων ήταν η σηροτροφία, η παραγωγή καπνού και οπωροκηπευτικών και η αμπελοργία. Τα κουκούλια τα πουλούσαν στα Κιουπλιά. Στο χωριό λειτουργούσαν και δύο εργοστάσια, από τα οποία το ένα απασχολούσε 60 εργάτριες και το άλλο 70 (εκτός του ανδρικού προσωπικού, που απασχολούνταν σε επικουρικές εργασίες).

4. Εγκατάσταση στην Ελλάδα

Μετά την **Εξοδο**, οικογένειες του οικισμού εγκαταστάθηκαν στις Σέρρες, στο Δορύλαιο (ή Τσαμπάζικα) Σερρών, στη Θεσσαλονίκη και την Αθήνα.

1. Αρχείο Προφορικής Παράδοσης Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, φάκ. Β 95. Παρόμοια στοιχεία δίνει για τις αρχές του 20ού αιώνα (1905) ο Μ. Μουσειδης, ο οποίος αναφέρεται σε συνολικό πληθυσμό 3.000 κατοίκων (600 οικογένειες με ελάχιστο αριθμό μελών 5 κατά οικογένεια), από τους οποίους οι μισοί ήταν ελληνορθόδοξοι και οι άλλοι μισοί μουσουλμάνοι, βλ. Μουσειδης, Μ., «Τα Κουπλιά και οι περίοικοι ορθόδοξοι κοινότητες», *Ξενοφάνης* 3 (1905), σελ. 423. Η αναλογία πρέπει να άλλαξε τα επόμενα χρόνια υπέρ του ελληνορθόδοξου στοιχείου. Σύμφωνα με άλλα στοιχεία, το 1867 υπήρχαν στον οικισμό 200 ελληνορθόδοξες οικογένειες και 150 μουσουλμανικές, βλ. Κλεώνυμος, Μ. – Παπαδόπουλος, Χ., *Βιθυνικά, ή Επίτομος μονογραφία της Βιθυνίας και των πόλεων αυτής* (Κωνσταντινούπολις 1867), σελ. 147. Ο Θ. Καβαλιέρος-Μαρκουίζος για το 1909 αναφέρει 200 οικογένειες ελληνορθόδοξων, βλ. Καβαλιέρος-Μαρκουίζος, Θ., *Από Κωνσταντινουπόλεως εις Νίκαιαν. Ταξιδιωτικά εντυπώσεις εκ Βιθυνίας, μετ' εικόνων* (Κωνσταντινούπολις 1909), σελ. 162. Η στατιστική του Οικουμενικού Πατριαρχείου για το 1922 δίνει τον αριθμό των 1.200 ελληνορθόδοξων κατοίκων, βλ. Patriarcat Oecumenique, *Les atrocités Kémalistes dans les régions du Pont et dans le reste de l'Anatolie* (Constantinople 1922), σελ. 264.

Bibliography :

	Κοντογιάννης Π. , <i>Γεωγραφία της Μικράς Ασίας. Φυσική σύσταση της χώρας, πολιτική γεωγραφία, φυσικός πλούτος</i> , Αθήναι 1921
	Κλεώνυμος Μ., Παπαδόπουλος Χ. , <i>Βιθυνικά ή επίτομος μονογραφία της Βιθυνίας και των πόλεων αυτής</i> , Κωνσταντινούπολις 1867
	Patriarcat Oecumenique , <i>Les atrocités Kémalistes dans les régions du Pont et dans le reste de l'Anatolie</i> , Constantinople 1922
	Καβαλιέρος-Μαρκουίζος Θ. , <i>Από Κωνσταντινουπόλεως εις Νίκαιαν. Ταξιδιωτικά εντυπώσεις εκ Βιθυνίας, μετ' εικόνων</i> , Κωνσταντινούπολις 1909
	Μωϋσειδης Μ. , "Τα Κουπλιά και οι περίοικοι ορθόδοξοι κοινότητες", <i>Ξενοφάνης</i> , 3, 1905, 421-424

Glossary :

βιλαέτι (βαλλίκι), το

Μπάσκιοϊ

Η ανώτατη βαθμίδα της διοίκησης στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, η οποία αφορούσε μεγάλες διοικητικές περιοχές. Οι μεγάλες επαρχίες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ονομάζονταν αρχικά εγιαλέτ. Η νέα διαίρεση του 1864 εισήγαγε τον όρο βιλαγιέτ (vilayet), κατά αντιστοιχία προς το γαλλικό διοικητικό όρο département, μικρότερης όμως έκτασης. Ο διοικητής του βιλαετιού ονομαζόταν βαλής και είχε εκτεταμένες δικαιοδοσίες.

 καϊμακαμλίκι, το

Οθωμανική διοικητική μονάδα που αντικατέστησε τον καζά στην Ύστερη Οθωμανική περίοδο, μετά τη διοικητική μεταρρύθμιση του 1864.

 μεντρεσές, ο

Ο θεσμός του μεντρεσέ (ιεροδιδασκαλείο) αποτελούσε την ανώτατη βαθμίδα της ισλαμικής εκπαίδευσης. Τα κύρια μαθήματα που διδάσκονταν στους νεαρούς μουσουλμάνους ήταν η ανάγνωση, η απομνημόνευση και η ερμηνεία του Κορανίου, το θρησκευτικό δίκαιο, η θεολογία, η φιλοσοφία κ.ά.

 μουδινλίκι (μουδουρλίκι), το

Οθωμανική διοικητική μονάδα στην Ύστερη Οθωμανική περίοδο, υποδιαίρεση του καϊμακαμλικιού, με διοικητή το μουδίνη ή μουδούρη.

 μουτεσαριφλίκι, το

Οθωμανική διοικητική μονάδα μεσαίου μεγέθους που αντικατέστησε το σαντζάκι κατά την Ύστερη Οθωμανική περίοδο, μετά τη διοικητική μεταρρύθμιση του 1864.

Sources

Αρχείο Προφορικής Παράδοσης Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, φάκ. Β 95.